

RED-III handelingsperspectief voor oogst van bosbiomassa in Nederland

Beslistool voor bosbeheerders

D. Flier, A. Polinder, G. Hamming

Wageningen, juli 2026

Colofon

© Stichting Probos, Wageningen, juli 2026

Auteurs: D. Flier, A. Polinder, G. Hamming

Titel: RED-III handelingsperspectief voor oogst van bosbiomassa in Nederland
Beslistool voor bosbeheerders

Uitgever: Stichting Probos
Hollandseweg 7j
6706 KN Wageningen
T 0317 – 46 65 55
mail@probos.nl
www.probos.nl

Opdrachtgevers:
Stichting Koninklijk Nederlands Normalisatie Instituut

- Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking van deze uitgave is toegestaan mits met duidelijke bronvermelding.
- Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking is niet toegestaan voor die gedeelten van deze uitgave waarvan duidelijk is dat de auteursrechten liggen bij derden en/of zijn voorbehouden.
- Stichting Probos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Inhoudsopgave

1	Introductie	4
2	Beslistool	6
3	Geanalyseerde certificeringsschema's en richtlijnen	14
3.1	Gedragscode	14
3.2	SNL-beheerrichtlijnen	14
3.3	FSC-certificering	15
3.4	PEFC-certificering	15
3.5	EUDR	16
	Bijlagen	17
Bijlage A	Level A assessment	17
Bijlage B	Analysematrix	18
Bijlage C	Oude bosgroeiplaatsen per provincie	27

1 Introductie

In een circulaire, biobased economie wordt er vanuit diverse sectoren (bouw, chemie, energie, etc.) gekeken naar hout en houtige (bos)biomassa als grondstof. In de energiesector speelt hout als hernieuwbare grondstof een belangrijke rol voor het realiseren van doelstellingen op het gebied van hernieuwbare energie. Op Europees niveau zijn hierop ambitieuze doelstellingen gedefinieerd, waarin wel expliciet is bepaald dat houtige biomassa binnen deze doelstellingen alleen mee kan tellen als deze aantoonbaar duurzaam is. Om deze duurzaamheid aan te kunnen tonen zijn eisen opgesteld aan het beheer van bossen en de duurzaamheid van houtoogst, om zodoende het bosecosysteem en de diensten die bos levert duurzaam te borgen. De herziene Richtlijn Hernieuwbare Energie (RED)¹, inclusief bijbehorende Uitvoeringsverordening², is de Europese wettelijke basis die bepaalt wanneer energie uit biomassa als hernieuwbaar mag worden meegeteld. Deze richtlijn is ook wel bekend als de RED-III, en betreft als zodanig een herziening van de RED-II³. In Nederland mogen marktpartijen, oftewel energieproducenten, biomassa dan ook alleen als duurzame hernieuwbare energie rapporteren (en daarmee in aanmerking komen voor SDE++ subsidie) als deze voldoet aan de criteria uit de REDIII. Wanneer biomassa niet aantoonbaar aan deze criteria voldoet wordt het niet als hernieuwbaar erkend, waarmee marktpartijen toegang tot subsidies verliezen. Voor bosbeheerders betekent dit het verlies van toegang tot een mogelijke markt voor de vrijkomende biomassa uit het bos. Het betekent dus niet dat de houtige biomassa als zodanig niet meer gebruikt kan worden, maar wel dat deze biomassa niet als hernieuwbaar meetelt en in aanmerking komt voor de SDE++-subsidie.

Artikel 29(6) van de RED-III specificeert de duurzaamheidseisen voor bosbiomassa m.b.t. duurzame houtoogst. Deze eisen hebben expliciet betrekking op bosbiomassa, dus houtige biomassa afkomstig uit bosbeheer. Het gaat dan ook niet over houtige biomassa afkomstig van bomen buiten bosverband. Energieproducten moeten op Level A (nationaal niveau) of Level B (gebiedsniveau) aantonen dat de ingekochte biomassa voldoet aan de criteria uit de REDIII. In maart 2026 heeft Stichting Probos de 'Level A assessment' uitgevoerd op nationaal niveau tegen de REDIII-criteria voor duurzame oogst van bosbiomassa (zie Bijlage A).

De uitkomst van de Level A-assessment was dat op drie van de zeven criteria niet op Level A-niveau overeenstemming met de REDIII kan worden aangetoond. Het gaat hierbij specifiek om duurzaamheidscriteria iv) Behoud van bodemkwaliteit en biodiversiteit en vi) Bescherming van land met hoge biodiversiteitswaarde, en om het criterium voor vii) duurzaamheidsverklaringen. Voor de overige vier criteria volstaat de Level A-assessment wel. Wanneer er op nationaal niveau geen wetgeving of geen doeltreffende handhavingssystemen van kracht zijn met betrekking tot een specifiek criterium, moet op gebiedsniveau (Level B-niveau) worden aangetoond dat de biomassa voldoet aan het specifieke criterium.

Om het risico op het gebruik van bosbiomassa die niet aan de criteria voor duurzaam oogsten voldoet, tot een minimum te beperken, en tegelijkertijd een duidelijk handelingsperspectief te bieden voor bosbeheerders, is deze beslistool opgesteld. Het geeft inzicht in de consequenties van de Level A beoordeling en in de mitigerende maatregelen die genomen kunnen worden voor die criteria waar op Level B-niveau een beoordeling moet plaats vinden. Hier dient op het niveau van het oorsprongsgebied van het bos, gedetailleerder worden vastgesteld wat het duurzaamheidsbewijs is dat marktdeelnemers moeten leveren.

¹ [EU herziene Richtlijn Hernieuwbare Energie \(RED III\) EU/2023/2413](#)

² [Uitvoeringsverordening EU/2022/2448](#)

³ [EU herziene Richtlijn Hernieuwbare Energie \(RED II\) EU/2018/2001](#)

Deze beslistool is van belang voor bosbeheerders die bosbiomassa willen verkopen aan gecertificeerde marktpartijen. Deze marktpartijen zijn zelf verantwoordelijk om zich te houden aan de eisen uit de REDIII, maar vragen veelal aan beheerders de benodigde informatie. Om het makkelijker te maken om biomassa te leveren aan gecertificeerde biomassacentrales, is het van belang dat beheerders precies weten welke informatie gevraagd gaat worden. Zo wordt de drempel verlaagd om te leveren.

Eerst wordt gekeken of aan de eis op level A is voldaan. Level A betekent dat op landelijk niveau aan de RED III eisen door wet- en regelgeving wordt voldaan. Waar dit niet zo is, moet de biomassaleverancier op level B, dus op het niveau van het oorsprongsgebied, aantonen dat de bosbiomassa voldoet aan de duurzaamheidseisen van RED. Hierbij kunnen bewijs van FSC- of PEFC-certificering en het werken volgens de 'gedragscode Soortenbescherming Bosbeheer' deel zijn van de aanvullende informatie die marktpartijen nodig hebben.

Hoofdstuk 2 bevat de beslistool. Hoofdstuk 3 geeft achterliggende informatie bij de verschillende certificeringsschema's en de 'gedragscode Soortenbescherming Bosbeheer'. In de bijlages vindt u de originele RED level A (Bijlage A), de uitgebreide analyse van certificeringen en gedragscode per criterium (Bijlage B), en hoe oude bosgroeiplaatsen per provincie zijn gedefinieerd en in de provinciale omgevingsverordeningen zijn verwerkt (Bijlage C).

2 Beslistool

Deze beslistool helpt bij het inschatten op welk niveau er bewijs geleverd kan worden om het risico te beperken dat niet wordt voldaan aan de RED III-criteria.

- Level A betekent dat dit op op landelijk niveau kan worden aangetoond middels de Level A assessment (Bijlage A).
- Level B betekent dat er op het niveau van de leverancier van de bosbiomassa bewijs nodig is.

De bewijslast wordt verzameld aan de bron, oftewel het betreffende bosperceel waar de bosbiomassa wordt geoogst, dus door de boseigenaar of door de 1^e inzamelaar van de biomassa. De bewijslast dient te worden vastgelegd in documentatie, waarop vervolgens de 1^e inzamelaar die bosbiomassa van de boseigenaar verkrijgt en deze bosbiomassa onder certificaat op de markt brengt dit bewijsmateriaal verifieert.

Als materiaal met certificaat op de markt wordt gebracht, hoeft het onderliggende bewijsmateriaal niet verder mee de keten in te worden doorgegeven. Gecertificeerd materiaal wordt namelijk al geaudit en hierdoor mag je er vanuit gaan dat het bewijsmateriaal al tijdens de audits is verzameld.

In deze tool wordt duidelijk welke acties er genomen kunnen worden en welk bewijsmateriaal kan worden gebruikt.

RED-III Artikel 29(6) i) Legaliteit van houthoogstactiviteiten

Level A-bewijs

In de RED-III Level A risicobeoordeling voor het Nederlandse bos is aangetoond dat dit criterium op nationaal niveau afdoende geborgd is door middel van de Nederlandse wet- en regelgeving en bijbehorend toezicht en handhaving.

RED-III Artikel 29(6) ii) Bosregeneratie van geoogste gebieden

Level A-bewijs

In de RED-III Level A risicobeoordeling voor het Nederlandse bos is aangetoond dat dit criterium op nationaal niveau afdoende geborgd is door middel van de Nederlandse wet- en regelgeving en bijbehorend toezicht en handhaving.

RED-III Artikel 29(6) iii) Bescherming van beschermde natuurgebieden

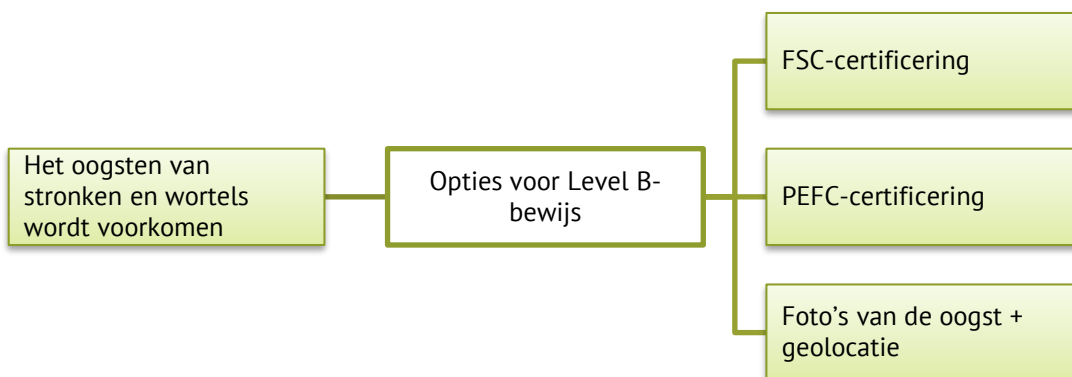
Level A-bewijs

In de RED-III Level A risicobeoordeling voor het Nederlandse bos is aangetoond dat dit criterium op nationaal niveau afdoende geborgd is door middel van de Nederlandse wet- en regelgeving en bijbehorend toezicht en handhaving.

RED-III Artikel 29(6) iv) Behoud van bodemkwaliteit en biodiversiteit

Level B-bewijs

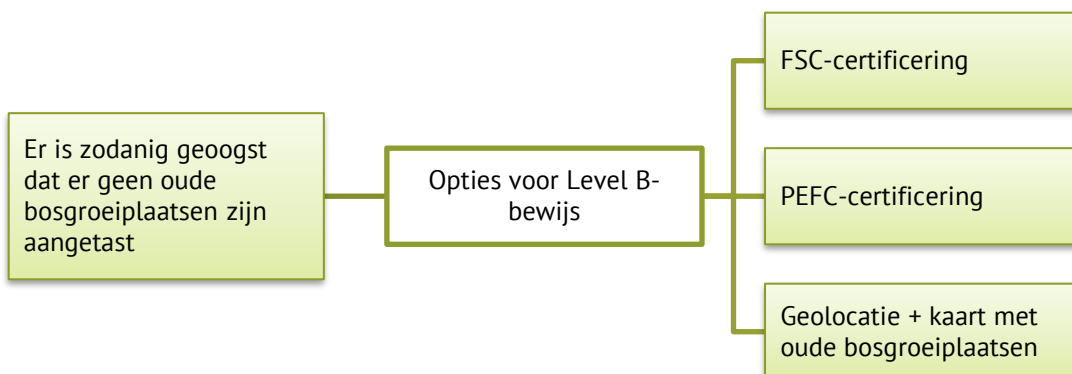
In de RED-III Level A risicobeoordeling voor het Nederlandse bos kon niet worden aangetoond dat dit criterium op nationaal niveau afdoende geborgd is door middel van de Nederlandse wet- en regelgeving en bijbehorend toezicht en handhaving. Daarom is er Level B-bewijs noodzakelijk, oftewel een beoordeling op het niveau van het herkomstgebied.

Toelichting

- **FSC-certificering of PEFC-certificering**
Beide standaarden hebben opgenomen dat er geen ondergrondse bosbiomassa mag worden afgevoerd. Door bewijs van deze certificeringen van de bosbiomassa kan voldoende worden aangetoond dat geen bosbiomassa geleverd van stronken en wortels wordt.
- **Foto's van de oogst + geolocatie**
Neem, als er geen sprake is van FSC- of PEFC-certificering, foto's van na de oogst waarop duidelijk zichtbaar de stobben nog staan. Door het delen van de oogstlocatie kan dit vervolgens worden gecontroleerd.

Zie voor meer details Bijlage B.

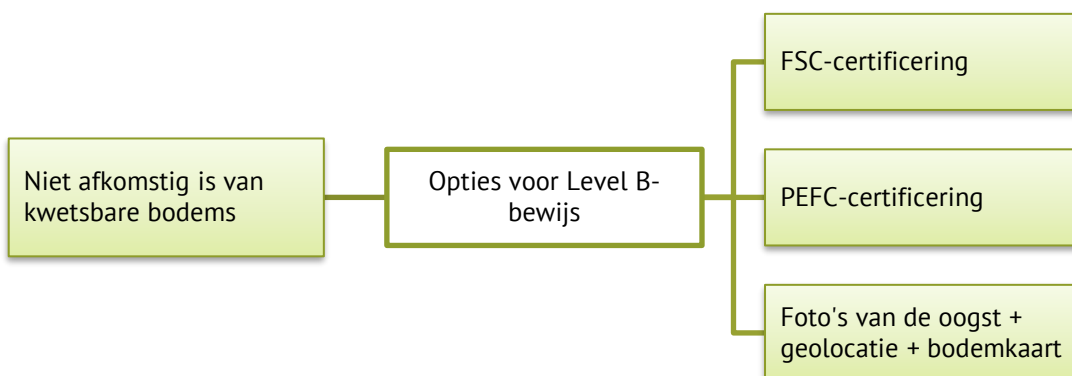

Toelichting

- **FSC-certificering of PEFC certificering**
De standaard van FSC heeft een eis dat er de oude bosgroeiplaatsen in beeld moeten zijn en dat er geen schade mag worden toegebracht aan deze plekken. PEFC noemt dat ecologisch belangrijke groeiplaatsen niet beschadigd mogen worden. Door bewijs van deze certificeringen van de bosbiomassa kan voldoende worden aangetoond dat oogst van bosbiomassa niet leidt tot aantasting van oude bosgroeiplaatsen.
- **Geolocatie + kaart met oude bosgroeiplaatsen**
Als er geen sprake is van FSC- of PEFC-certificering, dan kan er nog een alternatieve route worden gekozen door de geolocatie en een kaart met oude bosgroeiplaatsen te raadplegen.

Verschillende provincies gaan verschillend om met oude bosgroeiplaatsen. Sommige provincies hebben hier geen definitie van, maar andere provincies wel. Bijlage C geeft per provincie aan wat de definitie is van een oude bosgroeiplaats en, indien bekend, waar deze liggen. Door het delen van de oogstlocatie kan worden gecontroleerd dat de geoogste bosbiomassa niet afkomstig is van oude bosgroeiplaatsen.

Zie voor meer details Bijlage B en C.

Toelichting

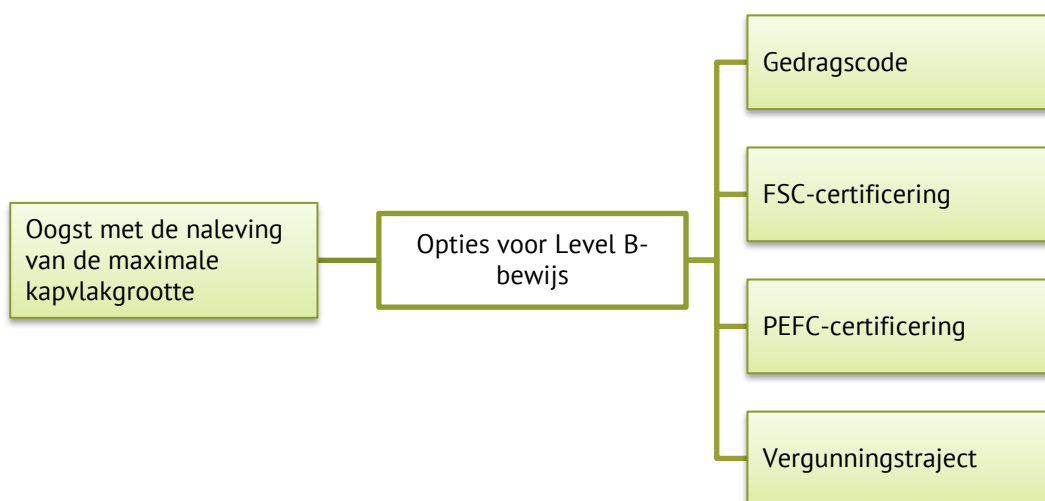
- **FSC-certificering of PEFC certificering**

Zowel de FSC- als de PEFC-standaard hebben eisen waarin wordt gesteld dat schade aan de bodem moet worden geminimaliseerd en dat materieel en maatregelen gebruikt moeten worden die passen bij de bodem. Door bewijs van certificering van de bosbiomassa kan daarom voldoende worden aangetoond dat oogst van bosbiomassa op kwetsbare bodems is voorkomen.

- **Foto's van de oogst + geolocatie en bodemkaart**

Neem, als er geen sprake is van FSC- of PEFC-certificering, foto's van de oogst waarop aantoonbaar is gemaakt dat de oogst niet heeft plaatsgevonden op een moment of plaats wanneer of waar de bodem kwetsbaar was. Door het delen van de oogstlocatie, het moment van oogst en een bodemkaart kan dit worden gecontroleerd.

Zie voor meer details Bijlage B.

Toelichting

Er is geen wettelijke maximale kapvlakte. De grootte van een kapvlakte passend bij zorgvuldig bosbeheer is wel vermeld in:

- **Gedragscode Soortenbescherming Bosbeheer**

Er is momenteel geen geldige gedragscode, maar door te werken met de versie die nog gold in 2025 is uitkap mogelijk tot 500 m², groepenkap tot 0,5 ha en schermkap tot 2 ha. Door een ondertekend werkprotocol mee te leveren, met een handtekening van de beheerder en de aannemer, kan aangetoond worden dat er volgens de laatst geldende gedragscode is gewerkt.

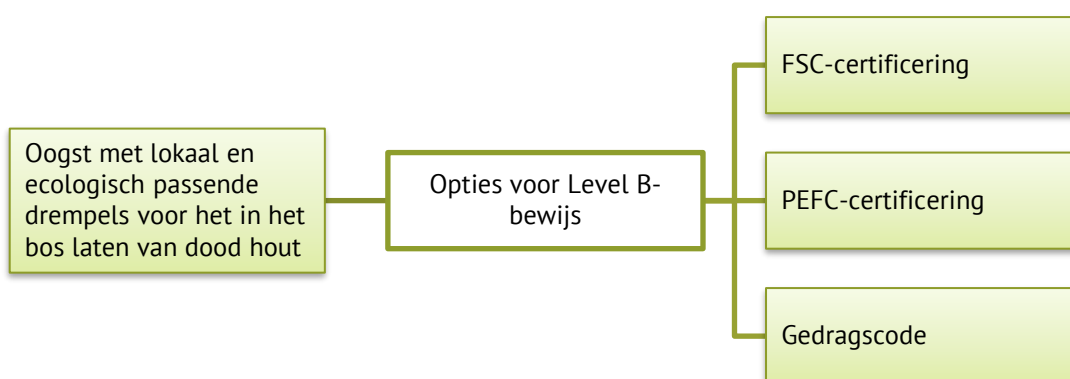
- **FSC-certificering of PEFC-certificering**

Beide certificeringsschema's stellen het werken volgens de gedragscode verplicht, waarmee ook wordt geborgd dat er geen grotere kapvlaktes worden gecreëerd. Door bewijs van certificering van de bosbiomassa kan hiermee voldoende worden aangetoond dat oogst van bosbiomassa heeft plaats gevonden met de naleving van de maximale kapvlakgrootte.

- **Vergunningstraject**

In uitzonderlijke gevallen, bijvoorbeeld bij calamiteiten, kan er een omgevingsvergunning worden aangevraagd bij het bevoegd gezag voor een grotere kapvlakte dan de oppervlaktes die genoemd staan in de gedragscode. In de verlening van de vergunning zal de onderbouwing waarom een dergelijk formaat kapvlakte nodig of zelfs essentieel is, meegewogen worden. Een verleende omgevingsvergunning kan dan ook als bewijs dienen voor het voldoen aan dit RED III criterium.

Zie voor meer details Bijlage B.

Toelichting

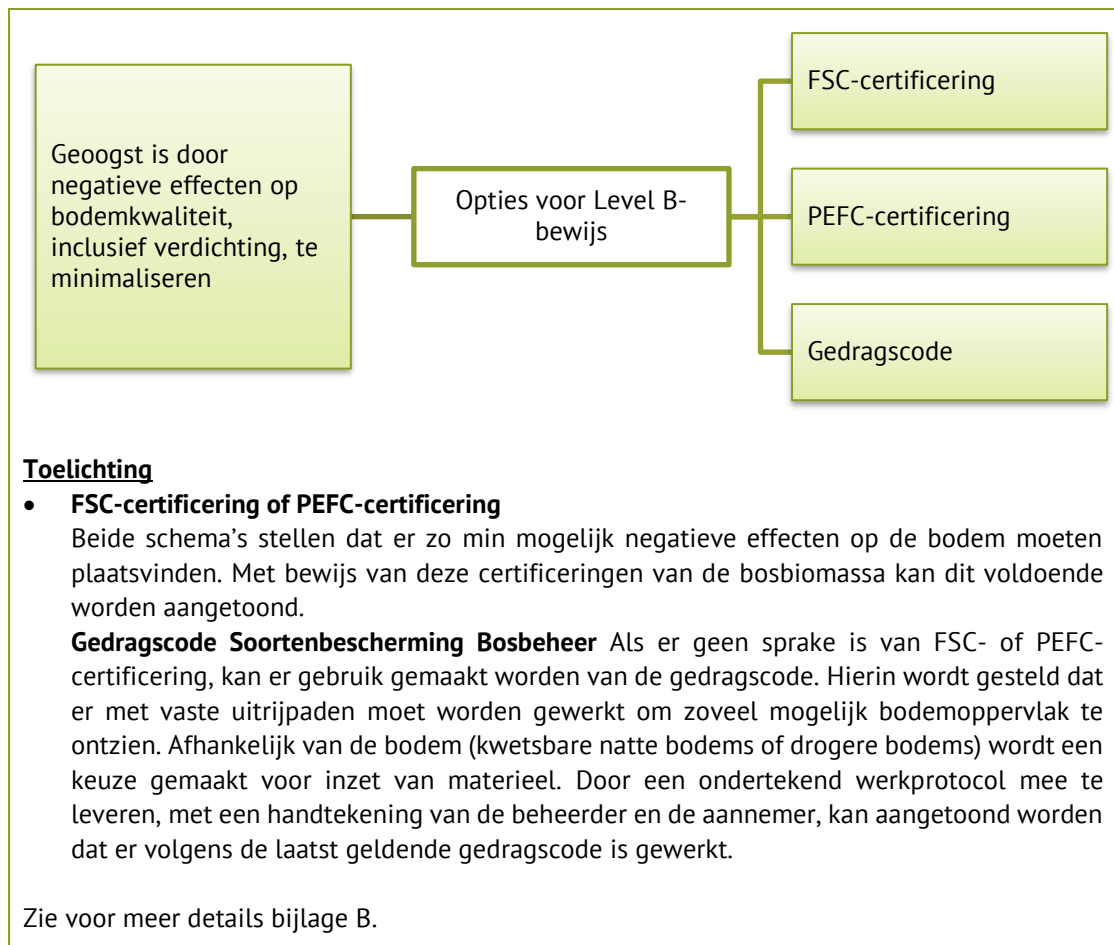
- **FSC-certificering of PEFC-certificering**

Door bovenstaande schema's te gebruiken is het laten staan of liggen van dood hout in het bos voldoende geborgd, hetgeen aangetoond kan worden door bewijs van deze certificeringen van de biomassa.

- **Gedragscode Soortenbescherming Bosbeheer**

Als er geen sprake is van FSC- of PEFC-certificering, kan er gebruik gemaakt worden van de gedragscode. Hierin wordt vermeld dat er zoveel mogelijk structuur en specifieke bosgebonden flora en fauna moet overblijven, zoals liggend en staand dood hout. Er worden geen specifieke drempels genoemd. Door een ondertekend werkprotocol mee te leveren, met een handtekening van de beheerder en de aannemer, kan aangetoond worden dat er volgens de laatst geldende gedragscode is gewerkt.

Zie voor meer details Bijlage B.

RED-III Artikel 29(6) v Behoud van productiecapaciteit van het bos op lange termijn

Level A-bewijs

In de RED-III Level A risicobeoordeling voor het Nederlandse bos is aangetoond dat dit criterium op nationaal niveau afdoende geborgd is door middel van de Nederlandse wet- en regelgeving en bijbehorend toezicht en handhaving.

RED-III Artikel 29(6) vi Bescherming van land met hoge biodiversiteitswaarde

Level B-bewijs

a) oerbossen en oude bosgroeiplaatsen

In de RED-III Level A risicobeoordeling voor het Nederlandse bos kon niet worden aangetoond dat dit criterium op nationaal niveau afdoende geborgd is door middel van de Nederlandse wet- en regelgeving en bijbehorend toezicht en handhaving. Daarom is er Level B-bewijs noodzakelijk, oftewel een beoordeling op het niveau van het herkomstgebied.

Toelichting

In Nederland is geen nationale definitie voor oude bosgroeiplaatsen, wel hebben sommige provincies hier een definitie voor. Als er een definitie is, is deze opgenomen in de omgevingsverordening en gelden hier de van toepassing zijnde regels en bijbehorende kaart, zie bijlage C.

Om aan te kunnen tonen dat er niet is geoogst van oude bosgroeiplaatsen, kan de kaart van oude bosgroeiplaatsen van de betreffende provincie worden gebruikt. Deze kaart kan dan worden vergeleken met de geolocatie van de oogst, waarop gecontroleerd kan worden of de biomassa van een oude bosgroeiplaats afkomstig is.

Zie voor meer details bijlage B en bijlage C.

RED-III Artikel 29(6) vi Bescherming van land met hoge biodiversiteitswaarde

b) bossen met grote biodiversiteit

Level A-bewijs

In de RED-III Level A risicobeoordeling voor het Nederlandse bos is aangetoond dat dit (sub)criterium op nationaal niveau afdoende geborgd is door middel van de Nederlandse wet- en regelgeving en bijbehorend toezicht en handhaving.

RED-III Artikel 29(6) vi Bescherming van land met hoge biodiversiteitswaarde

c) grasland met grote biodiversiteit

Level A-bewijs

In de RED-III Level A risicobeoordeling voor het Nederlandse bos is aangetoond dat dit (sub)criterium op nationaal niveau afdoende geborgd is door middel van de Nederlandse wet- en regelgeving en bijbehorend toezicht en handhaving.

RED-III Artikel 29(6) vi Bescherming van land met hoge biodiversiteitswaarde

d) heidegrond

Level B-bewijs

In de RED-III Level A risicobeoordeling voor het Nederlandse bos kon niet worden aangetoond dat dit (sub)criterium op nationaal niveau afdoende geborgd is door middel van de Nederlandse wet- en regelgeving en bijbehorend toezicht en handhaving. Daarom is er Level B-bewijs noodzakelijk, oftewel een beoordeling op het niveau van het herkomstgebied.

Toelichting

Met behulp van de geolocatie van de oogst en de betreffende locatie op de T_0 -kaart⁴ kan aangetoond worden dat er niet is geoogst van voormalige heidegronden. Op deze kaart staan alle plekken waar in 2008 heidegrond was. In dit jaar zijn de habitattypen aangewezen en hiervoor geldt een instandhoudingsplicht. Als er dus in 2008 heide was, mag daar geen bos op zijn gekomen en mag er daarmee ook niet geoogst worden.

Zie voor meer details bijlage B.

RED-III Artikel 29(6) vi Bescherming van land met hoge biodiversiteitswaarde

e) waterrijke gebieden

Level B-bewijs

In de RED-III Level A risicobeoordeling voor het Nederlandse bos kon niet worden aangetoond dat dit (sub)criterium op nationaal niveau afdoende geborgd is door middel van de Nederlandse wet- en regelgeving en bijbehorend toezicht en handhaving. Daarom is er Level B-bewijs noodzakelijk, oftewel een beoordeling op het niveau van het herkomstgebied.

Toelichting

Met behulp van de geolocatie van de oogst en de betreffende locatie op t_0 -kaart⁵ kan aangetoond worden dat er niet is geoogst van waterrijke gebieden. Op deze kaart staan alle plekken waar in 2008 hoogveen of moeras was. In dit jaar zijn de habitattypen aangewezen en hiervoor geldt een instandhoudingsplicht. Als er dus in 2008 hoogveen of moeras was, mag daar geen bos op zijn gekomen en mag er daarmee ook geen hout van afkomstig zijn.

Zie voor meer details bijlage B.

RED-III Artikel 29(6) vi Bescherming van land met hoge biodiversiteitswaarde

⁴ https://esri-geoservices.bij12.nl/vertigisstudio/web_2026/?app=5891ddd6d8e64b8ba2bb21b3b5e2a29f, kies vervolgens t_0 en dan 'vochtige en droge heide'

⁵ https://esri-geoservices.bij12.nl/vertigisstudio/web_2026/?app=5891ddd6d8e64b8ba2bb21b3b5e2a29f, kies vervolgens t_0 en dan 'hoogveen en moeras'

f) veengebied

Level A-bewijs

In de RED-III Level A risicobeoordeling voor het Nederlandse bos is aangetoond dat dit (sub)criterium op nationaal niveau afdoende geborgd is door middel van de Nederlandse wet- en regelgeving en bijbehorend toezicht en handhaving.

RED-III Artikel 29(6) vii Afgeven van betrouwbaarheidsverklaringen

Level B-bewijs

In de RED-III Level A risicobeoordeling voor het Nederlandse bos kon niet worden aangetoond dat dit criterium op nationaal niveau afdoende geborgd is door middel van de Nederlandse wet- en regelgeving en bijbehorend toezicht en handhaving. Daarom is er Level B-bewijs noodzakelijk, oftewel een beoordeling op het niveau van het herkomstgebied.

Afgeven van een
betrouwbaarheidsverklaring

Opties voor Level B-
bewijs

Stel een
betrouwbaarheidsverkla-
ring op

Toelichting

Waar installaties biobrandstoffen uit bosbiomassa produceren, dient een betrouwbaarheidsverklaring opgesteld te worden dat deze bosbiomassa niet afkomstig is uit de 'no go'-gebieden zoals hierboven genoemd en verder uitgewerkt onder het RED-III Artikel 29(6) lid vi. De Nederlandse wetgeving voorziet niet in het afgeven van een dergelijke betrouwbaarheidsverklaring door de producent van biobrandstoffen. Ook is deze betrouwbaarheidsverklaring niet in de FSC- of PEFC-certificering opgenomen. Om toch aan deze eis te voldoen, dient een betrouwbaarheidsverklaring opgesteld te worden waarin wordt bevestigd dat de bosbiomassa niet afkomstig is van de in punt vi) bedoelde gronden. De betrouwbaarheidsverklaring kan worden gebaseerd op de contracten van de biomassa-producent met klanten, waarbij bosbiomassa uit de verboden gebieden wordt uitgesloten.

Zie voor meer details bijlage B.

3 Geanalyseerde certificeringsschema's en richtlijnen

3.1 Gedragscode

De gedragscode Soortenbescherming Bosbeheer⁶ is een richtlijn voor bosbeheer die schade aan beschermde soorten moet voorkomen, maar is sinds 19 december 2024 niet meer van kracht. Wel werken er nog heel veel bosbeheerders volgens deze richtlijn en kan deze helpen om aan te tonen dat er wel degelijk wordt voldaan aan de regels van RED III, waar dit niet middels de Level A-assessment op landelijk niveau kan worden beoordeeld. Hoewel de gedragscode niet geldig is, kan door middel van aantoonbaar werken volgens de gedragscode wel bewezen worden dat aan een aantal relevante criteria voor bosbeheer wordt voldaan. In de gedragscode wordt beschreven hoe er zo goed mogelijk rekening kan worden gehouden met soorten in een bos, variërend van bodemleven en insecten tot zoogdieren en vogels, maar ook beschermde florasoorten. Door deze gedragscode te hanteren, wordt zoveel mogelijk aangetoond dat de bosbeheerder en de aannemer zo zorgvuldig mogelijk werken.

De gedragscode is geen verplichting, maar een hulpmiddel bij het doen van bosbeheer. Het is niet verboden en/of strafbaar om boswerkzaamheden uit te voeren zónder toepassing van deze gedragscode; toepassing van deze gedragscode is vrijwillig. Het is dan wel van belang om op een andere manier zodanig zorgvuldig te werken dat de verbodsbepalingen niet worden overtreden. Er geldt dan immers geen vrijstelling van die verbodsbepaling en er dient een omgevingsvergunning aan te worden gevraagd.

Het werken volgens de gedragscode gaat als volgt: een ecologisch deskundige doet een rondgang in het bos waarin gewerkt gaat worden en noteert alle soorten die zijn genoemd in de gedragscode als relevant. In het veld worden deze elementen duidelijk zichtbaar aangeduid, zodat de aannemer ziet waar hij rekening mee moet houden en voorzichtig te werk moet gaan. Het overzicht van de aangetroffen elementen wordt onderdeel van het werkprotocol. Het werkprotocol bosbeheer is een gezamenlijk document van de ecologisch deskundige, de beheerder en de aannemer. De ecologisch deskundige vult de inventarisatiegegevens uit stap 1 en 2 in en vult in welke gedragsregels uit de gedragscode moeten worden nageleefd, zodat er op zorgvuldige wijze met de aanwezige beschermde soorten wordt omgegaan. De beheerder en aannemer leggen in het werkprotocol bosbeheer de onderlinge afspraken vast rondom planning en uitvoering.

Het werkprotocol moet zijn ondertekend door de opdrachtgever en de opdrachtnemer en twee jaar bewaard blijven. Zie voor meer informatie over de gedragscode ten opzichte van de RED-III criteria Bijlage B.

3.2 SNL-beheerrichtlijnen

Via het Subsiestelsel Natuur en Landschap (SNL) verlenen de provincies subsidie voor het behoud en de ontwikkeling van (agrarische) natuurgebieden en landschappen. Om in aanmerking te komen moeten terreinbeheerders zich houden aan de regels van dit stelsel, waaronder het in stand houden van beheertypes. Hoe iemand het doel behaalt om het beheertype in stand te houden zijn ze vrij in, maar de verschillende collectieven hebben wel beheerrichtlijnen opgesteld om terreinbeheerders handreikingen te geven hoe dit beheer het beste eruit kan zien.

⁶ Zie ook: [gedragscode Soortenbescherming Bosbeheer | VBNB](#)

De conclusie is daarom ook dat het niet als afdoende bewijs kan dienen om aan te tonen dat aan de RED III vereisten wordt voldaan, omdat de manier waarop het doel behaald wordt niet verder gespecificeerd wordt en er ook geen controles plaatsvinden of daadwerkelijk de richtlijnen zijn gevolgd.

3.3 FSC-certificering

De Forest Stewardship Council (FSC) heeft 10 principes voor het verantwoord beheren van bos. In Nederland is hier ook een standaard voor opgesteld⁷, die van toepassing is op FSC-gecertificeerde bossen in Nederland. Binnen Nederland zijn de FSC-certificaathouders Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en de Unie van Bosgroepen. Deze laatste heeft een groepscertificaat, waar ongeveer 80 leden onder vallen zoals Gelders Landschap, Kroondomein Het Loo, gemeentebossen zoals Ede, Nunspeet en Arnhem, en particuliere landgoederen zoals Stichting Twickel en de Maatschappij van Weldadigheid. De drie certificaathouders in Nederland zijn samen goed voor ruim 40% van het landelijke bosoppervlak. Eigenaren die FSC-gecertificeerd zijn, voldoen aan de 10 principes voor goed bosbeheer. Deze principes hebben niet alleen betrekking op ecologische aspecten, maar ook op economische en sociale aspecten. De bijbehorende Chain of Custody-certificering traceert gecertificeerde producten zoals hout en papier door de hele handelsketen terug naar het bos. Het voldoen aan zowel de certificering van het bosbeheer als ook de Chain of Custody certificering wordt jaarlijks gecontroleerd door een derde partij, die op hun beurt ook weer wordt gecontroleerd en erkend als onafhankelijke partij. Op deze manier is onafhankelijk aan te tonen dat een bos verantwoord wordt beheerd en dat een bedrijf zijn systeem en procedures heeft om gecertificeerde leveringen te kunnen doen.

Bewijs van FSC-certificering voor de bosbiomassaproductent is een factuur van de geleverde biomassa met daarop de FSC-claim en certificaatcode. De geldigheid van het certificaat en of het daadwerkelijk geleverde product in de scope valt, moet gecontroleerd worden op de [FSC-website](#).

3.4 PEFC-certificering

Ook PEFC heeft een Nederlandse standaard die aan de lokale context is aangepast⁸. PEFC-certificering van bossen wil aantonen dat deze duurzaam worden beheerd, ontbossing wordt voorkomen en dat de grondstof aantoonbaar hernieuwbaar is. De bijbehorende Chain of Custody-certificering traceert gecertificeerde producten zoals hout en papier door de hele handelsketen terug naar het bos. Er is feitelijk 1 certificaathouder in Nederland, de Unie van Bosgroepen, met een groepscertificaat. Hier nemen 4 leden aan deel. Ook hier geldt het principe dat er jaarlijks audits worden uitgevoerd door een derde, onafhankelijke partij, waarbij wordt bepaald of de individuele groepsleden voldoen aan de eisen van de PEFC standaard. Daarnaast heeft PEFC nog een RED-module, maar die is alleen geschikt voor Chain of Custody-bedrijven. PEFC RED III-certificering is wereldwijd beschikbaar en omvat bosbiomassa, verwerkingsresten, afval en biomassabrandstoffen uit lignocellulosemateriaal. Ook broeikasgasreductieberekeningen maken deel uit van deze certificering, zowel op basis van standaardwaarden als werkelijke waarden.

Bewijs van PEFC-certificering voor de bosbiomassaproductent is een factuur van de geleverde biomassa met daarop de PEFC-claim en certificaatcode. De geldigheid van het certificaat en of het daadwerkelijk geleverde product in de scope valt, moet gecontroleerd worden op de [PEFC-website](#).

⁷ Zie ook: [Nederlands bos | Forest Stewardship Council](#)

⁸ Zie ook: [Bosbeheer - PEFC Nederland](#)

3.5 EUDR

De Europese ontbossingsverordening (European Deforestation Regulation, vanaf nu EUDR) is een wetgeving die al een aantal jaren bestaat, maar vanaf 31 december 2026 ook daadwerkelijk van kracht gaat. Het is de verordening die de EUTR (Europese ontbossingsverordening, EUTR) opvolgt, en is uitgebreid met een aantal productgroepen. Voor hout is er als extra eis bij gekomen dat het geoogste hout ook niet mag leiden tot bosdegradatie. Verder blijven de eisen:

- een verbod om illegaal hout op de Europese markt te zetten;
- een verplichting om Due Diligence te doen; en
- een verklaring af te geven van de legaliteit van het hout in het Europese IT-systeem Traces.

Deze wetgeving heeft recent een evaluatie doorgemaakt en het nieuwste voorstel is dat micro en kleine boseigenaren nu alleen een verklaring af te hoeven geven dat hun hout legaal is door alle nodige gegevens in Traces te zetten. Vervolgens is deze verklaring dan enkele jaren geldig.

Ten opzichte van de eerdere versies is het ook veranderd dat er van elke oogst een geolocatie moet worden geüpload. De geolocatie die als bewijs meegeleverd moet worden dient om aan te tonen waar het hout geoogst is, dat na te gaan is wie de eigenaar is van het bos waaruit is geoogst, maar ook of er speciale toewijzingen zijn vanuit wet- en regelgeving waaraan je je dient te houden, zoals N2000 status. Doordat de geolocatie al verplicht wordt onder de EUDR is het voor een boseigenaar of beheerder is het delen van de geolocatie bij een levering van biomassa in het kader van RED-III in lijn met de geldende EUDR-verplichtingen.

Bijlagen

Bijlage A Level A assessment

Stichting Probos heeft de 'Level A assessment' uitgevoerd voor de REDIII-criteria voor duurzame oogst van bosbiomassa. Biomassaverbranders die subsidie ontvangen voor energierterugwinning uit biomassa moeten op Level A (nationaal niveau) of Level B (gebiedsniveau) aantonen dat de ingekochte biomassa voldoet aan de criteria uit de REDIII.

Zie voor meer details: Polinder, A., Hamming, G., Welle, N., Zwijgers, R. & Velthuis, J. (2026) RED-III Level A risicobeoordeling voor het Nederlandse bos. Versie 1. Stichting Probos, Wageningen, Nederland.

De laatst geldende versie van de Level A assessment wordt gepubliceerd op de website van Better Biomass: <https://betterbiomass.nl/>

Bijlage B Analysematrix

In deze matrix worden de relevante vereisten uit de genoemde certificeringsschema’s en uit de gedragscode Soortenbescherming Bosbeheer naast elkaar gelegd en met elkaar vergeleken. Zo kan worden nagegaan hoe er voldaan kan worden aan de RED-III vereisten waarvoor een Level B assessment nodig is, omdat dit door middel van de Level A assessment niet kan worden aangetoond.

Artikel 29.6 (b)⁹: wanneer geen [...] onder a)¹⁰, bedoeld bewijs beschikbaar, worden biobrandstoffen, vloeibare biomassa en biomassabrandstoffen uit bosbiomassa in aanmerking genomen [...] indien op het niveau van het oorsprongsgebied van het bos beheersystemen voorhanden zijn waarbij ervoor gezorgd wordt dat:

Tabel I: Analyse schema’s met betrekking tot RED III artikel 29.6 (b) iv

RED III artikel 29.6 (b) iv. Behoud van bodemkwaliteit en biodiversiteit het oogsten op een zodanige wijze wordt uitgevoerd dat de bodemkwaliteit en de biodiversiteit overeenkomstig de beginselen van duurzaam bosbeheer in stand worden gehouden ter preventie van negatieve effecten, op zodanige wijze dat het volgende wordt voorkomen (red.):	Gedragscode Soortenbescherming Bosbeheer ¹¹	FSC ¹²	PEFC ¹³
• oogsten van stronken en wortels;	6.3 De gedragscode is van toepassing op de volgende werkzaamheden: [...] • machinaal rooien (inclusief wortels) of maaien van vegetatie, bijvoorbeeld met bosmaaier of motorzeis; Conclusie: niet afdoende geregeld	Indicator 10.11.6 Removing underground biomass is not allowed except in the following circumstances: • in case of conversion to other land use (in compliance with 6.9.1), or; • for phytosanitary purposes, or; • when it concerns the removal of invasive species with a large expansive power (uitstoelingsvermogen). Conclusie: afdoende geregeld	7.3.3 Strooisel en ondergrondse biomassa worden niet afgevoerd. Conclusie: afdoende geregeld
	• de aantasting van oude bosgroeiplaatsen;	Niet genoemd Conclusie: niet afdoende geregeld	7.4.1 De eigenaar/beheerder identificeert, beschermt, beheert of zet ecologisch belangrijke bosgebieden af. Definitie PEFC van Ecologisch Belangrijke Bosgebieden: Bosgebieden die via wet- en regelgeving een bijzondere status hebben verkregen (bijvoorbeeld Natura 2000-gebieden), evenals bosreservaten en A-locaties. Conclusie: afdoende geregeld <u>Toelichting</u> Niet alle provincies hebben een definitie voor oude bosgroeiplaatsen, zie bijlage c. Als deze er niet is, wordt er voor het doen van een Level B assessment vanuit gegaan dat dit criterium niet van toepassing is.

⁹ Level B
¹⁰ Level A
¹¹ gedragscode soortenbescherming bosbeheer 2022
¹² FSC-STD-NLD-02.1-2021 EN_The FSC National Stewardship Standard of The Kingdom of The Netherlands (February 2022)
¹³ PCSN I Versie 19-06-2025

RED III artikel 29.6 (b) iv. Behoud van bodemkwaliteit en biodiversiteit het oogsten op een zodanige wijze wordt uitgevoerd dat de bodemkwaliteit en de biodiversiteit overeenkomstig de beginselen van duurzaam bosbeheer in stand worden gehouden ter preventie van negatieve effecten, op zodanige wijze dat het volgende wordt voorkomen (red.):	Gedragscode Soortenbescherming Bosbeheer ¹¹	FSC ¹²	PEFC ¹³
		exist, or where existing sample areas inadequately represent native ecosystems, or are otherwise insufficient, a proportion of the Management Unit is restored to more natural conditions. Note: Definition RSA (Representative Sample Areas): old forest (6.5.1) + native forest (6.5.2) + habitat types Natura 2000 protected by Wet Natuurbescherming. Conclusie: afdoende geregeld	
• oogst op kwetsbare bodems;	11. Alternatievenafweging Er wordt gewerkt met vaste uitrijpaden om zoveel mogelijk bodemoppervlak te ontzien. Afhankelijk van de bodem (kwetsbare natte bodems of drogere bodems) wordt een keuze gemaakt voor inzet van materieel. Conclusie: niet afdoende geregeld <u>Toelichting</u> Alleen inzet van materiaal wordt hier genoemd als optie om schade als gevolg van oogst op kwetsbare bodems te voorkomen. Er wordt in de gedragscode niet verwezen naar andere relevante factoren, zoals timing van de maatregelen of werkzaamheden.	Indicator 10.5.1 Silvicultural practices are implemented that are ecologically appropriate for the vegetation, species, sites and management objectives. Indicator 10.5.2 Soil compaction with possible negative effects on the management objectives is prevented. Indicator 10.5.3 The Organization uses machinery and practices that minimize the damage to flora and fauna, remaining forest, dead wood, soil and geological / spiritual / cultural-historical values. Indicator 10.11.1 The Organization uses machinery and practices that minimize the damage to flora and fauna, standing residual trees, soil, geological values and/or cultural historical values and/or spiritual values. Indicator 10.11.2 Harvesting practices optimize the use of forest products (including NTFP's) and merchantable materials. Indicator 10.11.4 In nutrient-poor, dry soils sensitive to acidification, burning or removal of wood from branches and treetops is not allowed, except in the following circumstances: • when coppice management is conducted, or; • within a particular forest unit management aimed at impoverishment of the soil is conducted for the purpose of biodiversity, or; • for cultural historical reasons, or; • in case of conversion to other land use, or;	7.2.3 Bij de uitvoering van werkzaamheden wordt schade aan blijvende bomen, struiken en bodem zoveel mogelijk voorkomen. 7.5.4 Bewerking van de bosbodem en het klepelen worden zoveel mogelijk beperkt en beperken zich tot de vegetatie en de humuslaag. Conclusie: afdoende geregeld <u>Toelichting</u> Voor deze analyse is ervan uitgegaan dat het niet om een type bodem gaat, maar om zorgvuldig handelen, door bijvoorbeeld op het juiste moment te werken, en op deze manier schade aan de bodem te voorkomen.

RED III artikel 29.6 (b) iv. Behoud van bodemkwaliteit en biodiversiteit het oogsten op een zodanige wijze wordt uitgevoerd dat de bodemkwaliteit en de biodiversiteit overeenkomstig de beginselen van duurzaam bosbeheer in stand worden gehouden ter preventie van negatieve effecten, op zodanige wijze dat het volgende wordt voorkomen (red.):	Gedragscode Soortenbescherming Bosbeheer ¹¹	FSC ¹²	PEFC ¹³
		• in case of combating invasive exotic species, or; • for safety reasons. Indicator 10.11.5 On other soils, disposal of the wood from branches and treetops with a minimum of leaves and needles is permitted if this has no significant adverse consequences for the soil and / or biodiversity according to the current state of knowledge. Conclusie: afdoende geregeld	
• uitvoering van oogst met naleving van maximumdrempels voor grote kaalslagen;	6.1 Doel en schaal van de boswerkzaamheden • De ingrepen waarvan gebruik kan worden gemaakt omvatten: uitkap (tot 500 m2), groepenkap (tot 0,5 hectare) en schermkap (tot 2 hectare). • Waar schermkap in combinatie met groepenkap wordt toegepast op een locatie zijn deze samen niet groter dan 2 ha en mag daarbinnen ten hoogste 0,5 hectare groepenkap worden toegepast. Na de eerste vellingsronde wordt ten minste 15 m2/ha grondvlak behouden. Conclusie: afdoende geregeld	Indicator 6.4.3 The Organization complies with the Code of Conduct for Forest Management (gedragscode Bosbeheer) Conclusie: afdoende geregeld <u>Toelichting</u> <i>Door de eis om aan de gedragscode te voldoen geldt daarmee ook dat voldaan moet worden aan de daarin genoemde maximumdrempels voor kaalslagen.</i>	7.4.7 Er wordt te allen tijde gewerkt met en volgens de gedragscode Bosbeheer en/of de gedragscode Beheer en Onderhoud Groenvoorzieningen. 7.4.13 Kapvlakten zijn in beginsel niet groter dan 2 ha, tenzij nut en noodzaak voor een grotere kapvlakte zijn onderbouwd in het beheerplan en door een onafhankelijke deskundige zijn verantwoord. Conclusie: afdoende geregeld
• uitvoering van oogst met naleving van lokaal en ecologisch passende retentiedrempels voor de extractie van dood hout	9.3 Maatregelen voor zoogdieren • Bomen met holtes (zowel dood als levend) worden daarom niet geveld (11), ongeacht of er sporen zijn van daadwerkelijk gebruik door vleermuizen. • Tijdens de verschillende vellingen in de tijd onder een overblijvend scherm moet zoveel mogelijk structuur en specifieke elementen ten behoeve van de bosgebonden flora en fauna worden behouden. Denk aan staand en liggend dood hout, variatie in grootte van open plekken en gesloten en open opstanden Conclusie: niet afdoende geregeld <u>Toelichting</u> <i>Behoud van dood hout wordt genoemd, maar zonder retentiedrempels of specifieke verplichtingen voor behoud van dood hout.</i>	Indicator 6.5.4 Where Representative Sample Areas do not exist, or where existing sample areas inadequately represent native ecosystems, or are otherwise insufficient, a proportion of the Management Unit is restored to more natural conditions. Note: Definition RSA: old forest (6.5.1) + native forest (6.5.2) + habitat types Natura 2000 protected by Wet Natuurbescherming. Indicator 6.5.6 Representative Sample Areas in combination with other components of the conservation areas network comprise a minimum 10% area of the Management Unit. Note: Definition Conservation Area Network = RSA + areas designated as Natura 2000 areas which are located within the Management Unit + forest reserves + High Conservation Values areas (Principle 9)	7.4.11 Er is per hectare gemiddeld 6 m³ aan dikke, dode bomen aanwezig. Zo mogelijk betreft dit inheemse bomen. Indien deze hoeveelheid nog niet is bereikt, wordt dit als doel in het beheerplan opgenomen, met vermelding van een overgangsperiode. Dit criterium is niet van toepassing wanneer: a) dit leidt tot veiligheidsproblemen voor bosbezoekers en/of verkeer; b) dit niet past bij de ontwikkelingsfase van het bos of wanneer om andere redenen onvoldoende dikke bomen in het betreffende bosgedeelte aanwezig zijn. Conclusie: afdoende geregeld

RED III artikel 29.6 (b) iv. Behoud van bodemkwaliteit en biodiversiteit het oogsten op een zodanige wijze wordt uitgevoerd dat de bodemkwaliteit en de biodiversiteit overeenkomstig de beginselen van duurzaam bosbeheer in stand worden gehouden ter preventie van negatieve effecten, op zodanige wijze dat het volgende wordt voorkomen (red.):	Gedragscode Soortenbescherming Bosbeheer¹¹	FSC¹²	PEFC¹³
		Indicator 6.6.1 The Organization has developed a strategy for the maintenance and enhancement of biodiversity and landscape values and has implemented the strategy to ensure gaining quality in due time. The strategy addresses at least the following issues: • Increasing availability of and variation in dead wood and decaying biomass; • Variation at different levels of scale in horizontal and vertical structure (a.o. variation in forest development stages; • Protection of biotope trees; • Variation and selection of tree and shrub species. • Maintenance of landscape values, and; • Connectivity between forest habitats. Indicator 6.8.1 The Organization has developed a strategy for the maintenance and enhancement of biodiversity and landscape values and has implemented the strategy to ensure gaining quality in due time.The strategy addresses at least the following issues: • Increasing availability of and variation in dead wood and decaying biomass; • Variation at different levels of scale in horizontal and vertical structure (a.o. variation in forest development stages; • Protection of biotope trees; • Variation and selection of tree and shrub species: • Maintenance of landscape values, and; • Connectivity between forest habitats. Indicator 10.5.1 Silvicultural practices are implemented that are ecologically appropriate for the vegetation species, sites and management objectives. Indicator 10.5.3 The Organization uses machinery and practices that minimize the damage to flora and fauna, remaining forest, dead wood, soil and geological / spiritual / cultural-historical values. Indicator 10.11.1 The Organization uses machinery and practices that minimize the damage to flora and fauna,	

RED III artikel 29.6 (b) iv. Behoud van bodemkwaliteit en biodiversiteit het oogsten op een zodanige wijze wordt uitgevoerd dat de bodemkwaliteit en de biodiversiteit overeenkomstig de beginselen van duurzaam bosbeheer in stand worden gehouden ter preventie van negatieve effecten, op zodanige wijze dat het volgende wordt voorkomen (red.):	Gedragscode Soortenbescherming Bosbeheer ¹¹	FSC ¹²	PEFC ¹³
		standing residual trees, soil, geological values and/or cultural historical values and/or spiritual values. Indicator 10.11.2 Harvesting practices optimize the use of forest products (including NTFP's) and merchantable materials. Indicator 10.11.3 The Organization has developed a strategy for the conservation and enhancement of biodiversity and landscape values and has implemented the strategy to ensure gaining quality in due time. The strategy addresses at least the following issues: • Increasing availability of and variation in dead wood and decaying biomass; • Variation at different levels of scale in horizontal and vertical structure (a.o. variation in forest development stages); • Protection of biotope trees; • Variation and selection of tree and shrub species. • Maintenance of landscape values, and; • Connectivity between forest habitats. Conclusie: afdoende geregeld	
• uitvoering van oogst met naleving van vereisten om houtkapsystemen te gebruiken die negatieve effecten op de bodemkwaliteit, met inbegrip van bodemverdichting, te minimaliseren.	20. Gebruik vaste infrastructuur • Bij werkzaamheden wordt gebruik gemaakt van een vaste infrastructuur van wegen, paden en sporen, voor zover aanwezig. Daar waar geen vaste infrastructuur aanwezig wordt in zijn algemeenheid zo min mogelijk bosbodembereiden. 27. Bodembewerking vindt alleen kleinschalig plaats • Bodembewerking vindt niet plaats in de broedperiode. • Bodembewerking in de minerale bodem gebeurt slechts pleks- of strooksgewijs in het kader van werkzaamheden als wortelkluiten verwijderen, uitgraven van exoten, het planten/verjongen van bomen of voor andere voorzieningen als plaatsen en verwijderen van palen en hekwerk. • Bodembewerking in de vorm van klepelen of vergelijkbare methoden wordt beperkt tot de strooisel- en vegetatielaag	Indicator 6.5.4 Where Representative Sample Areas do not exist, or where existing sample areas inadequately represent native ecosystems, or are otherwise insufficient, a proportion of the Management Unit is restored to more natural conditions. Note: Definition RSA: old forest (6.5.1) + native forest (6.5.2) + habitat types Natura 2000 protected by Wet Natuurbescherming. Indicator 6.5.6 Representative Sample Areas in combination with other components of the conservation areas network comprise a minimum 10% area of the Management Unit. Note: Definition Conservation Area Network = RSA + areas designated as Natura 2000 areas which are located within the Management Unit + forest reserves + High Conservation Values areas (Principle 9)	7.2.3 Bij de uitvoering van werkzaamheden wordt schade aan blijvende bomen, struiken en bodem zoveel mogelijk voorkomen. 7.5.4 Bewerking van de bosbodem en het klepelen worden zoveel mogelijk beperkt en beperken zich tot de vegetatie en de humuslaag. 7.5.5 Voor zover de eigenaar/beheerder hier invloed op heeft, wordt bij de aanleg van wegen, bruggen en andere infrastructuur de bodem zo min mogelijk verstoord, wordt voorkomen dat grond in waterlopen terechtkomt en worden de natuurlijke functies en niveaus van de waterlopen en rivierbeddingen behouden. De juiste wegdrainage wordt geïnstalleerd en onderhouden. 7.3.5 Er is een toereikend netwerk van werk- en uitsleppaden en ontsluitingswegen aanwezig.

RED III artikel 29.6 (b) iv. Behoud van bodemkwaliteit en biodiversiteit het oogsten op een zodanige wijze wordt uitgevoerd dat de bodemkwaliteit en de biodiversiteit overeenkomstig de beginselen van duurzaam bosbeheer in stand worden gehouden ter preventie van negatieve effecten, op zodanige wijze dat het volgende wordt voorkomen (red.):	Gedragscode Soortenbescherming Bosbeheer ¹¹	FSC ¹²	PEFC ¹³
	en alleen pleks-/strooksgewijs en/of tot maximaal 50% van het totaaloppervlak niet groter dan 0,5 hectare. Conclusie: afdoende geregeld	Indicator 6.6.1 The Organization has developed a strategy for the maintenance and enhancement of biodiversity and landscape values and has implemented the strategy to ensure gaining quality in due time. The strategy addresses at least the following issues: • Increasing availability of and variation in dead wood and decaying biomass; • Variation at different levels of scale in horizontal and vertical structure (a.o. variation in forest development stages; • Protection of biotope trees; • Variation and selection of tree and shrub species. • Maintenance of landscape values, and; • Connectivity between forest habitats. Indicator 6.8.1 The Organization has developed a strategy for the maintenance and enhancement of biodiversity and landscape values and has implemented the strategy to ensure gaining quality in due time. The strategy addresses at least the following issues: • Increasing availability of and variation in dead wood and decaying biomass; • Variation at different levels of scale in horizontal and vertical structure (a.o. variation in forest development stages; • Protection of biotope trees; • Variation and selection of tree and shrub species: • Maintenance of landscape values, and; • Connectivity between forest habitats. Indicator 10.5.1 Silvicultural practices are implemented that are ecologically appropriate for the vegetation, species, sites and management objectives. Indicator 10.5.3 The Organization uses machinery and practices that minimize the damage to flora and fauna, remaining forest, dead wood, soil and geological / spiritual / cultural-historical values. Indicator 10.11.1 The Organization uses machinery and practices that minimize the damage to flora and fauna,	a) Spoorvorming en bodemverdichting worden zoveel mogelijk voorkomen door bijvoorbeeld: • optimale planning, zodat het aantal bewegingen over paden beperkt blijft; • onderbreking van de houtoogst wanneer weersomstandigheden een verhoogde kans op insporing geven; • stabilisatie van werk- en uitsleeppaden door bedekking met tak- en tophout; • afstemming van de wioldruk op de actuele bodemcondities; • benutting van technische mogelijkheden van machines die bodemdruk en insporing beperken, bijvoorbeeld door het gebruik van rupsbanden (tracks); • aanleg en onderhoud van wegdrainage. b) De onderlinge afstand van uitsleeppaden is minimaal 20 m. Wanneer dit om technische, ecologische of bodembeschermingsredenen gewenst is, kan worden afgeweken van een schematisch netwerk van werk- en uitrijpaden. c) De infrastructuur is zó ingericht dat zo min mogelijk schade wordt toegebracht aan ecologisch belangrijke bosgebieden, en dat rekening wordt gehouden met (migratiepatronen van) beschermde soorten (Checklist Zorgvuldig Bosbeheer uit de gedragscode Bosbeheer) en cultuurhistorische elementen. Conclusie: afdoende geregeld

RED III artikel 29.6 (b) iv. Behoud van bodemkwaliteit en biodiversiteit	Gedragscode Soortenbescherming Bosbeheer ¹¹	FSC ¹²	PEFC ¹³
het oogsten op een zodanige wijze wordt uitgevoerd dat de bodemkwaliteit en de biodiversiteit overeenkomstig de beginselen van duurzaam bosbeheer in stand worden gehouden ter preventie van negatieve effecten, op zodanige wijze dat het volgende wordt voorkomen (red.):		standing residual trees, soil, geological values and/or cultural historical values and/or spiritual values. Indicator 10.11.2 Harvesting practices optimize the use of forest products (including NTFP's) and merchantable materials. Indicator 10.11.3 The Organization has developed a strategy for the conservation and enhancement of biodiversity and landscape values and has implemented the strategy to ensure gaining quality in due time. The strategy addresses at least the following issues: • Increasing availability of and variation in dead wood and decaying biomass; • Variation at different levels of scale in horizontal and vertical structure (a.o. variation in forest development stages); • Protection of biotope trees; • Variation and selection of tree and shrub species. • Maintenance of landscape values, and; • Connectivity between forest habitats. Conclusie: afdoende geregeld	

Tabel II Analyse schema's met betrekking tot RED III artikel 29.6 (b) vi

Artikel 29.6 (b)-vi Bescherming van land met hoge biodiversiteitswaarde	gedragscode Soortenbescherming Bosbeheer	FSC	PEFC
de bossen waarin de bosbiomassa wordt geoogst niet groeien op [...] land met een hoge biodiversiteitswaarde, d.w.z. land dat in of na januari 2008 een van de hierna vermelde statussen had, ongeacht of het die status nog steeds heeft:			
a) oogst van oude bosgroeiplaatsen	Niet genoemd	Indicator 6.5.1 The Organization, using Best Available Information, has an overview of areas of locations of old forest where native forest is found with a characteristic, well-developed flora and fauna.	Niet genoemd
	Conclusie: niet afdoende geregeld	Indicator 6.5.2 The Organization, using Best Available Information, has an overview of areas of native forest within	Conclusie: niet afdoende geregeld

Artikel 29.6 (b)-vi Bescherming van land met hoge biodiversiteitswaarde		FSC	PEFC
de bossen waarin de bosbiomassa wordt geoogst niet groeien op [...] land met een hoge biodiversiteitswaarde, d.w.z. land dat in of na januari 2008 een van de hierna vermelde statussen had, ongeacht of het die status nog steeds heeft:		the Management Unit. Indicator 6.5.3 The Organization plans and implements management activities to prevent damage to old forest and/or an increase of non-native tree species at the locations identified through Indicators 6.5.1 and 6.5.2. Indicator 6.5.4 Where Representative Sample Areas do not exist, or where existing sample areas inadequately represent native ecosystems, or are otherwise insufficient, a proportion of the Management Unit is restored to more natural conditions. Note: Definition RSA: old forest (6.5.1) + native forest (6.5.2) + habitat types Natura 2000 protected by Wet Natuurbescherming. Conclusie: niet afdoende geregeld <i>Toelichting: Hoewel de FSC-standaard allerlei eisen bevat voor oogsten zonder schade of schadelijke effecten, is er geen expliciet verbod voor oogst op oude bosgroeiplaatsen.</i>	
d) heidegrond;	16. Bosranden en bosbermen Indien het verwijderen van houtige opslag in bosbermen noodzakelijk is voor het behoud van heide en/of grasachtige vegetatie, dan mag er per keer niet meer dan 50% van de houtige opslag worden verwijderd. De kruidachtige ondergroei (bv. vergraste heide) dient nagenoeg ongemoeid te blijven. De afgezette opslag dient van de vegetatie verwijderd te worden en afgevoerd of in het bos verwerkt. Conclusie: niet afdoende geregeld <i>Toelichting</i> <i>Anders dan deze zinsnede over de verwijdering van houtige opslag is er in de gedragscode niets genoemd over heide. De bedoeling van deze eis is dat er geen heide is omgevormd naar bos om er vervolgens van te gaan oogsten. Dat is voor de Nederlandse context, en daarmee de gedragscode, nauwelijks relevant, maar wel mogelijk.</i>	Niet genoemd Conclusie: niet afdoende geregeld	7.1.4 Bosaanplant van ecologisch belangrijke niet-bosgebieden vindt niet plaats, tenzij zich legitieme omstandigheden voordoen waarbij de omvorming van niet-bosgebied naar bos: a) in overeenstemming is met wet- en regelgeving en het resultaat is van nationale of regionale planning; b) tot stand komt op basis van een besluitvormingsmechanisme waarbij betrokken belanghebbenden de mogelijkheid hebben gehad te participeren; c) geen negatieve effecten heeft op bedreigde niet-bosgebieden, cultureel en sociaal significante gebieden, belangrijke habitats van bedreigde soorten en andere beschermde gebieden; d) maximaal 5 % van het oppervlak van het ecologisch belangrijke niet-bosgebieden beslaat; e) geen gebieden met een hoge koolstofopslag beschadigt; f) op de lange termijn bijdraagt aan het beheer, de economie en de sociale samenhang.

Artikel 29.6 (b)-vi Bescherming van land met hoge biodiversiteitswaarde	gedragscode Soortenbescherming Bosbeheer	FSC	PEFC
de bossen waarin de bosbiomassa wordt geoogst niet groeien op [...] land met een hoge biodiversiteitswaarde, d.w.z. land dat in of na januari 2008 een van de hierna vermelde statussen had, ongeacht of het die status nog steeds heeft:			
			<u>Conclusie: niet afdoende geregeld</u>
e) waterrijke gebieden, d.w.z. land dat permanent of tijdens een groot gedeelte van het jaar onder water staat of verzadigd is met water.	Niet genoemd <u>Conclusie: niet afdoende geregeld</u>	Niet genoemd <u>Conclusie: niet afdoende geregeld</u>	Niet genoemd <u>Conclusie: niet afdoende geregeld</u>

Tabel III Analyse schema's met betrekking tot RED III artikel 29.6 (b) vii

Artikel 29.6 (b)-vii Betrouwbaarheidsverklaring	gedragscode Soortenbescherming Bosbeheer	FSC	PEFC
vii) installaties die biobrandstoffen, vloeibare biomassa en biomassabrandstoffen uit bosbiomassa produceren, een betrouwbaarheidsverklaring afgeven, geschraagd door interne processen op bedrijfsniveau, met het oog op de overeenkomstig artikel 30, lid 3, uitgevoerde audits, waaruit blijkt dat de bosbiomassa niet afkomstig is van het in punt vi) van deze alinea bedoelde land.	Niet genoemd <u>Conclusie: niet afdoende geregeld</u>	Niet genoemd <u>Conclusie: niet afdoende geregeld</u>	Niet genoemd <u>Conclusie: niet afdoende geregeld</u>

Bijlage C Oude bosgroeiplaatsen per provincie

De basis voor de definitie van oude bosgroeiplaatsen is de provinciale omgevingsverordening. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de situatie per provincie. Er is sprake van de volgende mogelijke situaties:

1. Provincie heeft een definitie in de Provinciale omgevingsverordening en een kaart die gekoppeld is aan deze Omgevingsverordening. De verordening en de kaart zijn te vinden in [Regels op de Kaart](#)
 - Regels op de Kaart is leidend
Bijvoorbeeld: in geval van de provincie Utrecht worden oude bosgroeiplaatsen beschermd via het directe spoor (houtopstanden regels uit de Omgevingswet) en via een instructieregel aan gemeente.
2. Provincie heeft een definitie in de Provinciale omgevingsverordening opgenomen. Ze heeft ook een kaart, maar die is niet direct gekoppeld aan de Omgevingsverordening. Wanneer een provincie een kaart heeft die niet gekoppeld is aan de Omgevingsverordening, heeft de kaart geen juridische status. Ook de definitie van oude bosgroeiplaatsen kan dan verschillen met de definitie zoals (of voor zover) die gegeven is in de Omgevingsverordening.
 - Definitie Provinciale omgevingsverordening is leidend
 - Kaart [Groen Erfgoed](#) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) ter ondersteuning, wanneer de definitie overeenkomt met die van de RCE. Deze kaart kan gebruikt worden vanuit het zorgvuldigheidsprincipe, maar deze volgt niet persé de lijn van de provincie.
 - Kaart van provincie zelf ter ondersteuning (te vinden in het geoportaal van de provincie)
3. Provincie heeft wel een definitie opgenomen, maar heeft geen kaart.
 - Definitie uit Omgevingsverordening is leidend
 - Kaart [Groen Erfgoed](#) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) ter ondersteuning
4. Provincie heeft geen definitie opgenomen.
 - Er is (formeel gezien) geen oude bosgroeiplaats

Provinciale omgevingsverordening	Definitie	Provinciale vereisten rondom oude bosgroeiplaatsen	Link naar kaart	Koppeling kaart aan Omgevingsverordening?
Omgevingsverordening Groningen	In 'Toelichting': De aanwijzing van de bosgronden van voor 1850 is gebaseerd op de inventarisatie 'Groen Erfgoed' verricht door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.	Natuurbegraven niet toegestaan, Artikel 3.128 Instructieregel natuurbegraven	Nationaal georegister	ja
Omgevingsverordening Friesland	In 'Toelichting': oude bijzondere bosgroeiplaats, met specifiek daarbij behorende bodemopbouw of vegetatie-kenmerken	Mogelijk kapverbod, Artikel 5.42 Maatwerkvoorschrift afbakening kapverbod	https://fryslan.maps.arcgis.com/apps/mapviewer/index.html?layers=f92aeb2a562b403fa938feadcad8e42f	nee
Omgevingsverordening Drenthe	-	-	-	-
Omgevingsverordening Overijssel	In 'Toelichting': oude bosgroeiplaats waarbij sprake is van een goed ontwikkelde bosbodem	Verbod herbeplanting op andere grond, Artikel 3.15	https://services.geodataoverijssel.nl/viewer/layer/B46_natuur_en_landschap/B46_Eeuwenoud_bos	nee
Omgevingsverordening Gelderland	In 'Toelichting': Continue en onafgebroken landgebruik als bos sinds 1832	Kapverbod en geen herplant elders mogelijk, Artikel 4.11	https://zoek.officiëlebekendmakingen.nl/dc-2023-2171/1/html	ja
Omgevingsverordening Flevoland	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-
Omgevingsverordening Utrecht	In 'Begripsbepalingen': Gronden met actueel bos waarop in 1832 een bosgroeiplaats met bos, dennenbos of heide met struiken aanwezig was en waarop sindsdien een bosgroeiplaats aanwezig is geweest, dan wel locaties met actueel bos waarop al meer dan 150 jaar een bosgroeiplaats aanwezig is en die in het informatiebestand als oude bosgroeiplaats zijn aangewezen	Artikel 6.13 Oude bosgroeiplaatsen binnen NNN, instructieregel naar omgevingsplan, geen schade. Geen herplant elders.	https://zoek.officiëlebekendmakingen.nl/dc-2025-15812/1/html https://gis.provincie-utrecht.nl/Geocortex/WebViewer/?app=e691e7d6b6d348b1a331dd5d298ac85c kies vervolgens 'waardevolle houtopstanden'	ja
Omgevingsverordening Noord-Holland	In 'Toelichting': Op oude bosgroeiplaatsen hoeft geen bos meer aanwezig te zijn. Dit zijn de plaatsen die als boslocatie waren aangegeven op de Topografische en Militaire Kaart van 1850.	Mogelijk verbod op herplant elders, Artikel 4.17 Herbeplanting op andere gronden	https://zoek.officiëlebekendmakingen.nl/dc-2026-3030/1/html	ja
Omgevingsverordening Zuid-Holland	In "Toelichting": Alle landschapselementen met autochtone bomen en struiken die al bestaan sinds 1850 vallen onder het Groen Erfgoed.	Artikel 3.199 afbakening mogelijkheid maatwerkvoorschrift: herbeplanting. Geen herbeplanting op andere grond toegestaan.	https://zoek.officiëlebekendmakingen.nl/dc-2024-11951/1/html	ja
Omgevingsverordening Noord-Brabant	-	Geen herplant elders	-	-
Omgevingsverordening Zeeland	In Hoofdstuk 14: oude bosgroeiplaats waarbij sprake is van een goed ontwikkelde bosbodem"	Geen herplant elders	-	-
Omgevingsverordening Limburg	In Hoofdstuk 9: oude bosgroeiplaats betreft waarbij sprake is van een goed ontwikkelde bosbodem"	Geen herplant elders	-	-

Stichting Probos
Hollandseweg 7j
6706 KN Wageningen

T 0317 – 46 65 55
mail@probos.nl
www.probos.nl

